

Ανάληψη δράσης για την ενταξιακή εκπαίδευση

Σκέψεις και προτάσεις των αντιπροσώπων

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σκέψεις και προτάσεις των αντιπροσώπων

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση (ο Φορέας) είναι ένας αυτόνομος και αυτοδιοικούμενος οργανισμός, ο οποίος υποστηρίζεται από τις χώρες μέλη του Φορέα και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο).

Με συγχρηματοδότηση από
το πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντανακλά τις απόψεις μόνον των δημιουργών, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ουδεμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτή.

Οι απόψεις που εκφράζονται από οποιοδήποτε πρόσωπο στο παρόν έγγραφο δεν αντανακλούν απαραίτητα τις επίσημες απόψεις του Φορέα, των χωρών μελών του ή της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν έγγραφο.

Επιμέλεια: Victoria Soriano και Μαρία Κυριαζοπούλου, Προσωπικό του Φορέα

Η αξιοποίηση αποσπασμάτων του εγγράφου επιτρέπεται, υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται σαφής αναφορά της πηγής. Η παρούσα έκθεση πρέπει να αναφέρεται ως εξής: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση, 2016. *Ανάληψη δράσης για την ενταξιακή εκπαίδευση: Σκέψεις και προτάσεις των αντιπροσώπων*. Odense, Δανία: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση

Με στόχο τη μεγαλύτερη προσβασιμότητα, η παρούσα έκθεση είναι διαθέσιμη σε 23 γλώσσες και σε προσβάσιμη ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό τόπο του Φορέα: www.european-agency.org

ISBN: 978-87-7110-603-9 (Ηλεκτρονική μορφή)

ISBN: 978-87-7110-580-3 (Έντυπη μορφή)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2016

Γραμματεία
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Τηλ: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Γραφείο Βρυξελλών
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Τηλ: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ	8
Βασικά μηνύματα και συστάσεις.....	9
1. Τα πάντα για εμάς, με εμάς.....	9
2. Σχολεία προσβάσιμα από όλους.....	11
3. Εξάλειψη των στερεοτύπων	15
4. Η διαφορετικότητα είναι το μείγμα, η ένταξη είναι αυτό που κάνει το μείγμα πετυχημένο	18
5. Να γίνουμε κανονικοί πολίτες	21
ΤΕΛΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ.....	23

Σχήμα 1. Σημαίες των χωρών μελών του Φορέα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι χώρες μέλη του Ευρωπαϊκού Φορέα για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση (ο Φορέας) συμφώνησαν να διοργανώσουν μια Ευρωπαϊκή Ακρόαση το 2015.

Αυτή ήταν η τέταρτη φορά που ο Φορέας διοργάνωσε παρόμοια εκδήλωση. Δύο από τις προηγούμενες Ακροάσεις πραγματοποιήθηκαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες (2003 και 2011), ενώ η τρίτη πραγματοποιήθηκε στο πορτογαλικό κοινοβούλιο σε συνεργασία με το πορτογαλικό Υπουργείο Παιδείας και την Πορτογαλική Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2007).

Η εκδήλωση του 2015 διοργανώθηκε σε στενή συνεργασία με την Προεδρία του Λουξεμβούργου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Παίδων και Νεολαίας του Λουξεμβούργου.

Εβδομήντα δύο νέοι, με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες, κλήθηκαν να μελετήσουν και να συζητήσουν τον τρόπο με τον οποίο η ενταξιακή εκπαίδευση εφαρμόζεται στα εκπαιδευτικά τους περιβάλλοντα. Τα αποτελέσματα των συζητήσεών τους παρήγαγαν θετικά παραδείγματα για την ανάληψη δράσεων σχετικά με την ενταξιακή εκπαίδευση.

Περίπου 250 συμμετέχοντες και ενδιαφερόμενοι φορείς από 28 χώρες μέλη του Φορέα, καθώς και υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και εκπρόσωποι ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών παρευρέθηκαν στην εκδήλωση.

Ο Φορέας εκπόνησε την παρούσα έκθεση βάσει των συζητήσεων των νέων και τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν στη σύνοδο της ολομέλειας.

Για τον Φορέα, ήταν μεγάλη τιμή και χαρά να διοργανώσει αυτή την εκδήλωση. Θα θέλαμε ιδιαίτερα να ευχαριστήσουμε τους 72 νέους αντιπροσώπους, καθώς και τις οικογένειές τους, τους εκπαιδευτικούς και το προσωπικό υποστήριξης, τα Υπουργεία Παιδείας, τους εκπροσώπους των ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών, και, τέλος, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Παίδων και Νεολαίας για τη συμμετοχή και την αφοσίωσή τους. Χωρίς αυτούς, δεν θα ήταν δυνατή η διοργάνωση μιας τόσο σημαντικής εκδήλωσης.

Per Ch Gunnvall
Πρόεδρος

Cor J.W. Meijer
Διευθυντής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 16 Οκτωβρίου 2015, η Προεδρία του Λουξεμβούργου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης φιλοξένησε την τέταρτη Ακρόαση του Φορέα με τίτλο «Ενταξιακή εκπαίδευση – Ας αναλάβουμε δράση!». Εβδομήντα δύο νέοι από όλη την Ευρώπη, με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες, είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα σχολεία και οι κοινότητές τους εξασφαλίζουν για τους ίδιους την ενταξιακή εκπαίδευση.

Στην εναρκτήρια ομιλία του, ο Claude Meisch, Υπουργός Εθνικής Παιδείας, Παίδων και Νεολαίας, αναφέρθηκε στη δημοσίευση της *Χάρτας του Λουξεμβούργου* το 1996, η οποία προέκυψε από την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της σχολικής ένταξης. Εξέφρασε την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι, σχεδόν 20 έτη μετά τη δημοσίευση της *Χάρτας*, το Λουξεμβούργο συντόνιζε τις *Συστάσεις του Λουξεμβούργου* που προέκυψαν από την Ακρόαση του 2015, τις οποίες θα παρουσίαζε στη συνέχεια στους συναδέλφους του στο Συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας στις 23 Νοεμβρίου 2015. Ο κ. Meisch παρότρυνε τους νέους αντιπροσώπους να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία προκειμένου να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους, και να παρουσιάσουν τα ενταξιακά μέτρα από τα οποία επωφελούνται στα σχολεία τους, καθώς και τις πτυχές που χρήζουν βελτίωσης. Περιέγραψε επίσης τις κύριες εξελίξεις και βελτιώσεις για την ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα του Λουξεμβούργου.

Στην παρουσίασή της, η κα Marianne Vouel, Διευθύντρια του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας, Παίδων και Νεολαίας του Λουξεμβούργου, δήλωσε ρητά ότι οι επαγγελματίες και οι φορείς χάραξης πολιτικής μοιράζονται τις ίδιες ανησυχίες με τους μαθητές και ότι καταβάλλουν προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Πρέπει να δοθεί έμφαση σε μαθητές με πιο σύνθετες ανάγκες, επειδή και αυτοί αξίζουν να είναι ορατοί. Τόνισε ότι ο κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός και ότι ο καθένας έχει διαφορετικές ανάγκες. Μια σημαντική πρόκληση για τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι να γνωρίζουν και να ανταποκρίνονται στη διαφορετικότητα.

(Το πλήρες κείμενο των παρουσιάσεων των στελεχών από το Λουξεμβούργο είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο της Ακρόασης: <https://www.european-agency.org/events/takeaction>.)

Η εκδήλωση αποσκοπούσε στην ενίσχυση των μαθητών και στην εξασφάλιση της συμμετοχής τους στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πολιτικών. Στόχος ήταν για τους μαθητές ηλικίας 15/16 ετών, από 28 χώρες μέλη του Φορέα, να παρουσιάσουν τους τρόπους με τους οποίους εφαρμόζεται η ενταξιακή εκπαίδευση στα σχολεία τους και να συμβάλουν στον εντοπισμό της προόδου που

έχει επιτευχθεί στον τομέα της ενταξιακής εκπαίδευσης από την πρώτη Ακρόαση το 2003.

Η Ακρόαση αυτή αποτέλεσε συνέχεια των αποτελεσμάτων των τριών προηγούμενων Ακροάσεων του Φορέα, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες (2003 και 2011· <https://www.european-agency.org/events/young-views-on-inclusive-education-european-hearing-2011-brussels>) και στη Λισαβόνα (2007· <https://www.european-agency.org/events/young-voices-meeting-diversity-in-education>). Περισσότεροι από 240 νέοι, οι οποίοι εκπροσωπούσαν τη δευτεροβάθμια, επαγγελματική και ανώτερη εκπαίδευση, συμμετείχαν στις τρεις προηγούμενες Ακροάσεις.

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας της εκδήλωσης, οι 72 νέοι συμμετέχοντες έλαβαν ένα έγγραφο με τα κύρια αποτελέσματα των τριών προηγούμενων Ακροάσεων, καθώς και ορισμένα θέματα για προβληματισμό και συζήτηση στα σχολεία τους.

Τα θέματα προς συζήτηση αναφέρονταν στους τρόπους με τους οποίους τα σχολεία τους τούς υποστηρίζουν στην εκπαίδευσή τους, σε παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο εκπαιδευτικοί και συμμαθητές λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες τους, στην προσβασιμότητα, την οργάνωση της τάξης και σε προτάσεις για τους τρόπους με τους οποίους θα ξεπεραστούν οι φραγμοί όσον αφορά την ένταξη.

Κατά τη διάρκεια της Ακρόασης, οι νέοι μαθητές, οι οποίοι είχαν χωριστεί σε έξι εργαστήρια, είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν περαιτέρω τα εν λόγω βασικά θέματα και ερωτήματα, να μοιραστούν τις προσωπικές τους εμπειρίες και επίσης να μεταφέρουν τα μηνύματα των συμμαθητών τους.

Τα κύρια αποτελέσματα των συζητήσεων του εργαστηρίου παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια, με τη μορφή βασικών μηνυμάτων, και αποτέλεσαν τη βάση για τη διατύπωση των *Συστάσεων του Λουξεμβούργου*.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Τα αποτελέσματα της Ακρόασης του 2015 συνάδουν με τα αποτελέσματα των τριών προηγούμενων Ακροάσεων που διοργανώθηκαν από τον Φορέα το 2003, το 2007 και το 2011, και βασίζονται σε αυτά. Τα αποτελέσματα από τις εν λόγω προηγούμενες Ακροάσεις ανέφεραν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την ενταξιακή εκπαίδευση στις διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες.

Ο Φορέας ανέπτυξε ένα σύνολο γνώσεων οι οποίες βασίστηκαν στα κύρια αποτελέσματα των συζητήσεων των νέων μαθητών και των τριών προηγούμενων Ακροάσεων. Αυτό οδήγησε επίσης σε ορισμένες αρχές που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή της ενταξιακής εκπαίδευσης. Αυτές περιλαμβάνουν:

- **Κατευθυντήριες αρχές σχετικά με δικαιώματα που σχετίζονται με τα εξής:**
 - *Σεβασμός*: το δικαίωμα να μας σέβονται, να συμμετέχουμε πλήρως σε όλες τις αποφάσεις που μας αφορούν και να μην υφιστάμεθα διακρίσεις.
 - *Ποιότητα και ισοτιμία στην εκπαίδευση*: το δικαίωμα να λαμβάνουμε ποιοτική εκπαίδευση, το δικαίωμα της ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση και της λήψης της κατάλληλης υποστήριξης για τη δυνατότητα πλήρους πρόσβασης και συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες και σε σχολεία με την τοπική ομάδα συμμαθητών.
 - *Κοινωνική και επαγγελματική ζωή*: το δικαίωμα να ζούμε ανεξάρτητα, να δημιουργούμε οικογένεια, να έχουμε ένα προσαρμοσμένο στις ανάγκες μας σπίτι, να συνεχίζουμε τις σπουδές μας (πανεπιστήμιο), να βρίσκουμε εργασία και να μη μας διαχωρίζουν από άτομα χωρίς αναπηρίες σε όλους τους τομείς της ζωής μας.
- **Βασική αρχή σχετικά με τα οφέλη της ενταξιακής εκπαίδευσης:**
 - Αποκτάτε περισσότερες κοινωνικές δεξιότητες, μαθαίνετε να ζείτε μαζί με τους συμμαθητές σας, μαθαίνετε να είστε πιο δυνατοί και πιο ανεξάρτητοι – καταπολεμώντας τις διακρίσεις και τα στερεότυπα –, μαθαίνετε πώς να αντιμετωπίζετε τα προβλήματα στον πραγματικό κόσμο, και είστε καλύτερα προετοιμασμένοι για να βρείτε αργότερα εργασία. Αποτελεί το πρώτο βήμα ώστε να καταστείτε πλήρες μέλος της κοινωνίας. Η ενταξιακή εκπαίδευση είναι ωφέλιμη για όλους – ένας νέος κόσμος ανοίγεται μπροστά σας και η διαφορετικότητα είναι θετική.

Στην Ακρόαση του 2015, οι νέοι εξέφρασαν τη συνολική ικανοποίησή τους για την εκπαίδευση που λαμβάνουν. Ωστόσο, επεσήμαναν επίσης υφιστάμενες αδυναμίες στην εκπαίδευσή τους και παρουσίασαν ορισμένες συγκεκριμένες προτάσεις. Η

κατάσταση της εκπαίδευσης που αναφέρθηκε από τους νέους, καθώς και οι προτάσεις τους, καταγράφηκαν και συνοψίστηκαν και αποτελούν τη βάση για τις *Συστάσεις του Λουξεμβούργου*. Οι συστάσεις αποσκοπούν στην υποστήριξη της εφαρμογής της ενταξιακής εκπαίδευσης ως τη βέλτιστη επιλογή εκεί όπου υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις. Οι συστάσεις ομαδοποιούνται σε πέντε σημαντικά μηνύματα που εξέφρασαν οι νέοι κατά τη διάρκεια των συζητήσεών τους και της παρουσίασης των αποτελεσμάτων.

Σχήμα 2. Νέοι αντιπρόσωποι και άλλοι εκπρόσωποι στην Ευρωπαϊκή Ακρόαση

Βασικά μηνύματα και συστάσεις

1. Τα πάντα για εμάς, με εμάς

Το πρώτο μήνυμα – *Τα πάντα για εμάς, με εμάς* – αφορά την άμεση συμμετοχή των νέων μαθητών σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τους αφορούν:

- Οι φωνές των νέων, καθώς και των οικογενειών τους, πρέπει να ακούγονται και να λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τους αφορούν άμεσα ή έμμεσα.
- Οι νέοι θα πρέπει να ερωτώνται σχετικά με τις ανάγκες τους.
- Οι οργανώσεις νεολαίας θα πρέπει να συμμετέχουν συστηματικά.

Οι νέοι εξέφρασαν σαφώς τη γνώμη ότι αυτοί και οι οικογένειές τους πρέπει να συμμετέχουν ενεργά και ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις τους πριν από τη λήψη αποφάσεων, με βάση τις πραγματικές τους ανάγκες και επιθυμίες. Ομοίως, υποστηρίζουν τον θετικό ρόλο που διαδραματίζει η συστηματική συμμετοχή των διάφορων οργανώσεων νέων και ατόμων με αναπηρίες. Θεωρούν τις οργανώσεις αυτές ως θεμελιώδη παράγοντα για την υποστήριξή τους. Τα μαθητικά συμβούλια ή κοινοβούλια των σχολείων τους διαδραματίζουν διαφορετικό ρόλο. Η συμμετοχή και εμπλοκή των νέων στα εν λόγω συμβούλια θεωρούνται ως ένας σημαντικός τρόπος να συμμετέχουν πλήρως στη σχολική ζωή και ενθαρρύνονται θερμά.

Παραδείγματα αντιπροσώπων

Συμμετοχή μαθητών και οικογενειών:

Κατά τον σχεδιασμό νέων στρατηγικών, υπάρχει η ανάγκη να συμπεριληφθούν οι νέοι (με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) στη διαδικασία χάραξης πολιτικής σε όλα τα επίπεδα, από την κυβέρνηση έως την καθημερινή πρακτική. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές ανάγκες (Amund και Helene, Νορβηγία).

Είναι εξαιρετικά σημαντική η συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων που αφορούν τα παιδιά τους (Jack, Ηνωμένο Βασίλειο – Βόρεια Ιρλανδία· Kristina, Σλοβακία).

Συμβούλια μαθητών:

Αισθάνομαι μέρος της τάξης. Είμαι μέλος του μαθητικού συμβουλίου και έχω εκλεγεί από τους συμμαθητές μου. Έχω έναν δάσκαλο στήριξης ο οποίος με στηρίζει (Andrea, Μάλτα).

Έχουμε ένα μαθητικό συμβούλιο στο σχολείο το οποίο δίνει έμφαση στη συνεργασία με μαθητές με ειδικές ανάγκες. Τα παιδιά που είναι μέλη του μαθητικού συμβουλίου συμμετέχουν πολύ ενεργά (Agné and Kornelijus, Λιθουανία).

Εκτιμώ το μαθητικό συμβούλιο στο οποίο μπορώ να εκφράσω τη γνώμη μου σχετικά με προγράμματα (Blake, Ιρλανδία).

Ο Saul εκλέχθηκε πρόεδρος (υψηλή θέση στο μαθητικό συμβούλιο) έπειτα από ψηφοφορία των παιδιών στο σχολείο (Alexander και Saul, Ηνωμένο Βασίλειο – Αγγλία).

Συμμετοχή των οργανώσεων:

Στη χώρα μου, έχουμε μια εθνική ένωση. Μέσω της ένωσης αυτής επιλύουμε κάποια από τα προβλήματα. Τον υποτιτισμό, ο οποίος είναι εξαιρετικά σημαντικός για άτομα με διαταραχές ακοής. Η οργάνωση παίρνει ταινίες και τις υποτιτλίζει (Javier, Ισπανία).

Στη χώρα μου, υπάρχει μια πολύ καλή οργάνωση. Για παράδειγμα, έχει τάξεις για μαθητές με αναπηρίες που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν μια κανονική τάξη. Και παρακολουθούν μαθήματα στην οργάνωση. Έχουμε επίσης μια άλλη οργάνωση που ονομάζεται «το σπίτι των τυφλών» και βελτιώνει πραγματικά τη ζωή των τυφλών ατόμων (Céline και Florence, Λουξεμβούργο).

Στη χώρα μου, υπάρχει μια ένωση για άτομα που δεν μπορούν να δουν καλά ή για τυφλά άτομα. Η ένωση αυτή μου δίνει την ευκαιρία να διαβάσω στον υπολογιστή μου. Μέσω του iPad μου ή του υπολογιστή μου, διαβάζω πληροφορίες (Lorenzo και Matteo, Ιταλία).

Στη χώρα μου, υπάρχουν ειδικές ενώσεις που βοηθούν τα παιδιά με αναπηρίες. Προωθούν λύσεις για τα προβλήματα και συνεργάζονται στενά με το Υπουργείο Παιδείας (Γεωργία και Μηνάς, Κύπρος· Στέφανος και Γιώργος, Ελλάδα).

Στη χώρα μου, υπάρχει μια ένωση για τη δυσλεξία. Έχουν μια ειδική ιστοσελίδα για να ενημερώνουν τους ανθρώπους για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της δυσλεξίας (Erazem και Primož, Σλοβενία).

Πιστεύω πως πρέπει να απευθυνθούμε στους πολιτικούς μας και να προσπαθήσουμε να προσφέρουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη στήριξη σε αυτές τις οργανώσεις. Παίζουν θετικό ρόλο στη ζωή μας. Μας βοηθούν να υπερασπιζόμαστε τα δικαιώματά μας. Μας βοηθούν να ευαισθητοποιούμε την κοινωνία (Adrià, συντονιστής, Ισπανία).

2. Σχολεία προσβάσιμα από όλους

Το δεύτερο μήνυμα – Σχολεία προσβάσιμα από όλους – σχετίζεται με την εξάλειψη όλων των φυσικών και τεχνικών εμποδίων:

- Πολλά εμπόδια έχουν ήδη αρθεί στα σχολεία, αλλά θα πρέπει να αρθούν όλα ώστε να μπορούν να έχουν όλοι εύκολη πρόσβαση σε τοπικά εκπαιδευτικά κέντρα και να μπορούν να μετακινούνται στο εσωτερικό τους.

-
- Τα εκπαιδευτικά κτίρια τα οποία υποβάλλονται σε ανακατασκευή ή εκσυγχρονισμό πρέπει να σέβονται τις αρχές προσβασιμότητας, για παράδειγμα μέσω της δημιουργίας πολυλειτουργικών ή/και ήσυχων χώρων σε σχολεία, καθώς και μέσω της αύξησης της διαθεσιμότητας ευέλικτου εκπαιδευτικού εξοπλισμού.
 - Θα πρέπει να διατίθενται τα κατάλληλα τεχνικά βοηθήματα και εκπαιδευτικό υλικό σύμφωνα με τις ατομικές ανάγκες.

Οι νέοι συζήτησαν τέσσερα ζητήματα. Καταρχάς, η πρόσβαση σε εκπαιδευτικά κέντρα μπορεί να εξακολουθεί να αποτελεί μια πρόκληση. Η χρήση δημόσιων μέσων μεταφοράς είναι η προτιμώμενη επιλογή, αλλά αυτό σημαίνει ότι πρέπει να προσαρμοστεί. Τα ειδικά μέσα μεταφοράς νοούνται ως εναλλακτική λύση μόνο όταν δεν υπάρχει άλλη επιλογή. Σύμφωνα με τους νέους, η έλλειψη άνετων μεταφορών φαίνεται να είναι ένας παράγοντας, μεταξύ άλλων, ο οποίος εμποδίζει τους μαθητές να παρακολουθήσουν τα μαθήματά τους στα τοπικά τους σχολεία.

Δεύτερον, οι νέοι ανέφεραν πως η πρόσβαση στα σχολεία έχει βελτιωθεί. Εξέφρασαν σαφώς την ικανοποίησή τους για την προσαρμοστικότητα των σχολείων τους και την πρόσβαση σε αυτά, τόσο επίσημα – μέσω της εγκατάστασης κεκλιμένων επιπέδων, ανελκυστήρων και προσαρμοσμένων στις ανάγκες τουαλετών – όσο και «δημιουργικά» – όταν τα σχολεία και (ιδίως) οι συμμαθητές είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν σε περίπτωση που παρουσιάζονται δυσκολίες (όταν ο ανελκυστήρας τίθεται εκτός λειτουργίας, για παράδειγμα). Απαιτούνται κάποιες βελτιώσεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε εξόδους κινδύνου, σε διάφορες αίθουσες όπως το γυμναστήριο και το κυλικείο, ή σε ανελκυστήρες όταν απαιτείται κλειδί για να ανοίξουν. Είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η προσωπική ασφάλεια και η ασφάλεια για όλους τους μαθητές.

Τρίτον, η μετακίνηση γύρω από το σχολείο και μέσα σε αυτό βελτιώνεται και διευκολύνεται. Οι νέοι ανέφεραν την ύπαρξη διαδρόμων μεγάλου πλάτους και την παρουσία της γλώσσας Braille σε σημεία στα οποία θεωρείται απαραίτητη. Οι ήσυχοι και πολυλειτουργικοί χώροι στα σχολεία θεωρείται πως διευκολύνουν όλους τους μαθητές, και θα μπορούσαν να εφαρμόζονται πιο συχνά. Οι αντιπρόσωποι δήλωσαν ότι τα μαθήματα πραγματοποιούνται σε αίθουσες στις οποίες έχουν πρόσβαση όλοι οι συμμαθητές τους.

Τέλος, διατίθενται ολοένα και πιο συχνά προσαρμοσμένα τεχνικά βοηθήματα και υλικά και αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη.

Οι νέοι μαθητές τόνισαν όταν δεν υπάρχουν καθολικές λύσεις. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο είναι εξαιρετικά σημαντικό να ρωτούν και να σέβονται τις ατομικές ανάγκες. Τα σχολεία πρέπει να είναι ευέλικτα και να είναι σε θέση να

αυτοσχεδιάσουν εφαρμόζοντας εναλλακτικές λύσεις. Οι εγκαταστάσεις στο σχολείο πρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες όλων των μαθητών.

Παραδείγματα αντιπροσώπων

Προσβασιμότητα κατά τη διαδρομή προς το σχολείο:

Τα σχολικά λεωφορεία πρέπει να είναι προσβάσιμα. Όλοι οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση να συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες, όπως ο αθλητισμός... (Blake, Ιρλανδία).

Προσαρμοσμένες μεταφορές για όλους τους μαθητές με κινητικές αναπηρίες, αλλά οι τυφλοί μαθητές χρησιμοποιούν τα δημόσια μέσα μεταφοράς όπως όλοι οι υπόλοιποι μαθητές (Reinis και Georgs, Λετονία· Lillý, Ισλανδία· Elisabeth, Εσθονία).

Έχουμε επίσης την επιλογή να πάρουμε ταξί, αλλά τα οικονομικά μας είναι περιορισμένα, έτσι το χρησιμοποιούμε μόνο ορισμένες φορές (Elisabeth, Εσθονία).

Προσβασιμότητα στο σχολείο:

Το σχολείο είναι προσβάσιμο για μαθητές με κινητικές αναπηρίες και χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, πχ. κεκλιμένα επίπεδα, ανελκυστήρες, προσβάσιμες τουαλέτες κλπ. (Matteo, Ιταλία· Γιώργος, Ελλάδα· Lillý και Hrefna, Ισλανδία· Rolf και Casper, Δανία· Dénes και Borbála, Ουγγαρία· Tom και Paul, Γερμανία· Miguel Ângelo, Πορτογαλία· Kristina και Tona, Σουηδία).

Έχουμε ανελκυστήρες στο γυμνάσιό μας, αλλά υπάρχουν και πολλές σκάλες. Τέσσερις όροφοι, και πρέπει να έχεις κλειδί για να χρησιμοποιήσεις τον ανελκυστήρα, γίνεται λοιπόν εξαιρετικά περίπλοκο. Το σχολείο υποσχέθηκε ότι η κατάσταση θα βελτιωθεί (Eelis, Φινλανδία).

Πρέπει να ληφθούν υπόψη τα φυσικά εμπόδια όταν καταρτίζονται σχέδια για την ανακατασκευή ενός σχολείου. Πρέπει να διατεθούν αρκετά χρήματα από τον προϋπολογισμό (Robert, Ηνωμένο Βασίλειο – Βόρεια Ιρλανδία).

Το σχολείο μου αναζητά χρηματοδότηση για την άρση των εμποδίων που απομένουν, αλλά είναι δύσκολο (Natalia και Marcin, Πολωνία).

Επειδή το σχολείο μου ανακατασκευάστηκε πριν από δύο χρόνια, οι συνθήκες είναι πολύ καλές. Εξακολουθεί να υπάρχει πολύς θόρυβος παρόλα αυτά λόγω άλλων μαθητών, κάτι που θα μπορούσε να είναι ένα φυσικό εμπόδιο για μένα (David, Πορτογαλία).

Υπάρχει ανελκυστήρας, αλλά δεν μπορείς να αποκτήσεις πρόσβαση στο κτίριο αν είσαι χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου (Jakob, Αυστρία).

Έχουμε ανελκυστήρα, αλλά οι πόρτες ανοίγουν πολύ δύσκολα (Paul, Γερμανία).

Στο σχολείο μου υπάρχουν φώτα στους διαδρόμους που αναβοσβήνουν όταν πηγαίνουμε στην τάξη. Υπάρχουν ράμπες και μπάρες για άτομα με κινητικά προβλήματα ή για χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων. Οι δάσκαλοι έχουν εκπαιδευτεί για το πώς μπορούν να συνεργάζονται με άτομα με μαθησιακές δυσκολίες. Υπάρχουν επίσης τμήματα λογοθεραπείας για να μας βοηθήσουν, ώστε να μπορούμε να μελετάμε με τον ίδιο τρόπο όπως και οι συμμαθητές μας (Javier, Ισπανία).

Υπάρχει ένας συνοδός που με βοηθάει στην τάξη. Ο ανελκυστήρας έχει προσαρμοστεί ειδικά επειδή έχουμε δύο χρήστες αναπηρικού αμαξιδίου στο σχολείο. Υπάρχουν κάποιοι κίνδυνοι σε περίπτωση πυρκαγιάς στο σχολείο. Μια μέρα κάναμε μια άσκηση ετοιμότητας πυρκαγιάς και έπρεπε να κατέβω κάτω και με μετέφεραν κάποιοι άλλοι μαθητές και φοβήθηκα πολύ (Lucas, Βέλγιο – φλαμανδική κοινότητα).

Προσβασιμότητα στην τάξη:

Το σχολείο χρησιμοποιεί τη γλώσσα Braille για τους τυφλούς μαθητές. Το εκπαιδευτικό υλικό διατίθεται στη γλώσσα Braille (Tona, Σουηδία· Reinis και Georgs, Λετονία· Emili και Elisabeth, Εσθονία).

Έχω περιορισμένη ακοή. Έχω λοιπόν ακουστικά τα οποία συνδέω για να ακούω καλύτερα. Οι δάσκαλοι έχουν κίνητρα για να μάθουν για τις διάφορες αναπηρίες, ώστε να μας βοηθήσουν να ξεπεράσουμε τα προβλήματα (Lucía, Ισπανία).

Οι βαριές τσάντες με βιβλία μπορεί να είναι επίσης μια σωματική επιβάρυνση. Η λύση είναι τα ηλεκτρονικά βιβλία, οι φορητοί υπολογιστές και οι ταμπλέτες (Dénes, Ουγγαρία).

Σχήμα 3. Νέοι αντιπρόσωποι (Jack Love, Ηνωμένο Βασίλειο – Βόρεια Ιρλανδία· Blake O’Gorman, Ιρλανδία· Nakita Hallissey, Ιρλανδία· και Robert Gault, Ηνωμένο Βασίλειο – Βόρεια Ιρλανδία) εκφράζουν τις απόψεις τους

3. Εξάλειψη των στερεοτύπων

Το τρίτο μήνυμα – *Εξάλειψη των στερεοτύπων* – αφορά την έννοια της «κανονικότητας». Αν δεχτούμε ότι ο καθένας είναι διαφορετικός, τότε ποιος είναι «κανονικός»;

- Η παροχή αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών στους εκπαιδευτικούς, το προσωπικό των σχολείων, τους νέους, τις οικογένειες και τις υποστηρικτικές υπηρεσίες είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού και της ανεκτικότητας.
- Η διαφορετικότητα πρέπει να εκλαμβάνεται ως θετικό γεγονός· μια κοινή αξία πρέπει να είναι «να δούμε την αναπηρία ως κάτι φυσιολογικό».
- Κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός και όλοι οι άνθρωποι πρέπει να γίνονται αποδεκτοί. Η ανοχή βασίζεται στην αμοιβαία κατανόηση.
- Η εκπαιδευτική κοινότητα πρέπει να είναι πιο ενήμερη και πιο ανεκτική απέναντι στα άτομα με αναπηρίες.

Απαιτούνται οι κατάλληλες πληροφορίες – σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων και του εκφοβισμού, για παράδειγμα – ώστε να διασφαλίζεται ότι η σημαντική αυτή ιδέα γίνεται αποδεκτή. Θα πρέπει να απευθύνονται οι σωστές πληροφορίες σε εκπαιδευτικούς, προσωπικό των σχολείων – συμπεριλαμβανομένης της διεύθυνσης –, συμμαθητές, οικογένειες και τυχόν υπηρεσίες που παρέχονται στο σχολείο, για την αλλαγή της νοοτροπίας.

Το ιδανικό αποτέλεσμα θα είναι ο αμοιβαίος σεβασμός και η ανεκτικότητα. Η διαφορετικότητα δεν αποτελεί πρόκληση, αλλά μια θετική και φυσιολογική κατάσταση· η αναπηρία δεν είναι μη φυσιολογική· η ανεκτικότητα βασίζεται στην αμοιβαία κατανόηση. Οι νέοι τόνισαν ότι πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία, ώστε να αντιμετωπίζονται σύμφωνα με αυτό που ΜΠΟΡΟΥΝ να κάνουν και όχι σύμφωνα με την αναπηρία τους.

Παραδείγματα αντιπροσώπων

Ευαισθητοποίηση:

Η καταπολέμηση των διακρίσεων και του εκφοβισμού θα μπορούσε να βοηθήσει. Θα πρέπει να μας αντιμετωπίζουν σύμφωνα με αυτά που κάνουμε και όχι σύμφωνα με το πώς είμαστε (Lucie, Τσεχική Δημοκρατία).

Οι μαθητές δεν γνωρίζουν πώς να αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες. Νιώθω ότι μου επιτίθενται και αισθάνομαι λυπημένος όταν με κοιτούν επίμονα (Johannes, Γερμανία).

Είναι εύκολο να στέκεσαι απέναντι στους ανθρώπους που δεν καταλαβαίνεις. Πρέπει να εξηγείς τι σημαίνει να είσαι τυφλός, ώστε να δίνεις στους ανθρώπους την ευκαιρία να σε καταλάβουν (Emelie, Σουηδία).

Απαιτείται περισσότερος σεβασμός και κατανόηση από τους δασκάλους. Οι μαθητές με ειδικές ανάγκες δεν θα πρέπει να αισθάνονται παρίες. Όλα τα παιδιά πρέπει να νιώθουν ότι είναι μέρος της ομάδας (Jack, Ηνωμένο Βασίλειο – Βόρεια Ιρλανδία).

Υπάρχουν δάσκαλοι οι οποίοι πιστεύουν ότι αν είμαστε κωφοί ή έχουμε κάποια αναπηρία, είμαστε λιγότερο σημαντικοί από τους άλλους μαθητές. Θα πρέπει να εκπαιδευτούν. Θα πρέπει να γνωρίζετε ότι είμαστε ακριβώς το ίδιο όπως οποιοσδήποτε άλλος (Céline, Florence και Lara, Λουξεμβούργο).

Πιστεύω πως η κοινωνία πρέπει να αποδέχεται τους πάντες όπως είναι. Όχι μόνο σε σχέση με την αναπηρία τους. Αλλά και σε σχέση με το φύλο τους, τη φυλή τους, τα χόμπι τους. Πιστεύω πως είμαστε σε σχετικά καλό επίπεδο

ανοχής. Παρόλα αυτά, έχουμε ακόμα πολλή δουλειά μπροστά μας. Το καλύτερο μέσο για την καταπολέμηση των διακρίσεων είναι η ανοχή. Πρέπει να υπάρξει ευαισθητοποίηση όσον αφορά τις διαφορές μεταξύ μας (Adrià, συντονιστής, Ισπανία).

Οργάνωση εκστρατειών για την καταπολέμηση του εκφοβισμού. Προσπαθήστε να επικοινωνείτε και να διατηρείτε επαφές με τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες· καλώντας τους σε κοινωνικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες (Agné και Kornelijus, Λιθουανία).

Πρέπει να υπάρξει ευαισθητοποίηση για τους μαθητές με αναπηρίες: άλλοι μαθητές δεν ξέρουν τι να πουν και φοβούνται πως θα προσβάλουν τα παιδιά με αναπηρίες. Οι δάσκαλοι χρειάζονται περισσότερη κατάρτιση, και τα σχολεία χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη από τις αρχές (Elisabeth, Εσθονία).

Η ενημέρωση είναι καθοριστικής σημασίας. Η ενημέρωση σχετικά με το τι έχει γίνει σωστά. Η ανταλλαγή εμπειριών. Ειδικά συμβούλια για την επίτευξη της ένταξης. Βοηθοί των μαθητών, εθελοντές στις τάξεις. Οι δάσκαλοι πρέπει να ακούν τους μαθητές τους και να συνεργάζονται (Derrick και Mark, Ηνωμένο Βασίλειο – Σκωτία· Saul και Alexander, Ηνωμένο Βασίλειο – Αγγλία).

Θετικές εμπειρίες:

Ορισμένες φορές διοργανώνονται «μαθήματα ανεκτικότητας». Το σχολείο μου δίνει έμφαση στην ίση μεταχείριση (Natalia, Πολωνία).

Οι συμμαθητές μου αστειεύονται για το γεγονός ότι είμαι τυφλή και αυτό βοηθάει και χαλαρώνει τους γύρω μου. Γιατί οι άνθρωποι ασκούν σε άλλους εκφοβισμό; Δεν το κάνουν επίτηδες· πρέπει να μάθω να μην το παίρνω σοβαρά (Tona, Σουηδία).

Η συμπεριφορά των δασκάλων βοηθάει πολύ (Isaac, Μάλτα).

Στην αρχή, δεν καταλάβαινα πολύ τα άτομα με αναπηρίες. Μετά όμως από αυτό το συνέδριο, καταλαβαίνω καλύτερα πώς αισθάνονται τα άτομα με αναπηρίες, καθώς και τις δυσκολίες που έχουν αντιμετωπίσει (Lara, Λουξεμβούργο).

Σχολείο χωρίς εκφοβισμό· το ιδανικό σχολείο (Pinja, Φινλανδία).

Συμμετέχουμε σε ένα πρόγραμμα στο οποίο όλοι οι μαθητές έχουν δεμένα μάτια ώστε να καταλάβουν καλύτερα την κατάσταση ενός τυφλού μαθητή. Προσπαθήσαμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε μπαστούνια περιπάτου ώστε

κάθε μαθητής να βιώσει τις αναπηρίες των άλλων (Emili, Εσθονία· Eelis, Φινλανδία· Reinis, Λετονία).

Από νεαρή ηλικία, μαθαίνουμε ότι δεν έχουμε όλοι το ίδιο υπόβαθρο. Δεν σκεφτόμαστε επομένως τις διαφορές μας στην τάξη (Lilly, Ισλανδία).

4. Η διαφορετικότητα είναι το μείγμα, η ένταξη είναι αυτό που κάνει το μείγμα πετυχημένο

Το τέταρτο μήνυμα επικεντρώνεται σε ένα σύνθημα που χρησιμοποιείται από κάποιους νέους – *Η διαφορετικότητα είναι το μείγμα, η ένταξη είναι αυτό που κάνει το μείγμα πετυχημένο*:

- Όλοι θα πρέπει να επικεντρώνονται σε αυτό που μπορεί να γίνει, όχι σε αυτό που δεν μπορεί να γίνει.
- Η εκπαίδευση πρέπει να καταστεί πλήρως προσβάσιμη, με σεβασμό στις ανάγκες όλων των μαθητών ως βάση για την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης σε όλους.
- Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελματιών, καθώς και η παροχή καλών ευκαιριών κατάρτισης είναι θεμελιώδους σημασίας.
- Η παροχή της αναγκαίας ανθρώπινης ή/και τεχνικής υποστήριξης από τους εκπαιδευτικούς και τους συμμαθητές είναι κρίσιμης σημασίας.

Οι νέοι υπογράμμισαν τη θετική επίδραση της εφαρμογής εκπαιδευτικών μέτρων, όπως των ατομικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, των προσαρμοσμένων στις ανάγκες προγραμμάτων, της χρήσης τεχνικών μέσων, της υποστήριξης που παρέχεται από δασκάλους στήριξης ή βοηθούς, της εργασίας σε μικρές ομάδες, καθώς και της ευέλικτης οργάνωσης των εξετάσεων (γραπτών ή προφορικών, για παράδειγμα, με παροχή επιπλέον χρόνου κλπ.). Επεσήμαναν ότι έχοντας περισσότερο χρόνο οι εξετάσεις τους προκαλούν λιγότερο άγχος.

Το κύριο αίτημα των νέων ήταν να επικεντρωθούν οι εκπαιδευτικοί και το λοιπό προσωπικό σε όσα μπορούν να γίνουν, και όχι σε αυτά που δεν μπορούν να γίνουν, και να τους παράσχουν βοήθεια και υποστήριξη. Η εστίαση στις ανάγκες των μαθητών συνεπάγεται ενισχυτικά πλεονεκτήματα και δυνατότητες, και όχι η εστίαση στις αδυναμίες. Ανέφεραν επίσης ότι έμαθαν πως έχουν το δικαίωμα να λάβουν βοήθεια αν τη χρειαστούν. Η πλήρως προσβάσιμη εκπαίδευση αποτελεί τη βάση για την ποιοτική εκπαίδευση για όλους. Οι νέοι γνώριζαν ότι οι εκπαιδευτικοί, καθώς και οι συμμαθητές τους, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο όσον αφορά την υποστήριξή τους. Οι εκπαιδευτικοί και οι συμμαθητές χρειάζονται περισσότερη ενημέρωση και κατάρτιση, σε διαφορετικά επίπεδα, ανάλογα με τους αντίστοιχους

ρόλους τους. Το αποτέλεσμα θα είναι καλύτερη υποστήριξη και κατανόηση των μαθησιακών αναγκών.

Οι νέοι επεσήμαναν επίσης την ανάγκη για καλύτερη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, όχι μόνο για την παροχή της απαιτούμενης υποστήριξης, αλλά και για να διασφαλίζονται καλύτερες φάσεις μετάβασης κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους.

Παραδείγματα αντιπροσώπων

Συστάσεις για τους εκπαιδευτικούς:

Οι δάσκαλοι πρέπει να επικεντρώνονται στα πλεονεκτήματα και όχι στις αδυναμίες μου (Michaela, Τσεχική Δημοκρατία).

Οι δάσκαλοι προσπαθούν να εξηγούν τα πράγματα με σαφήνεια και να βοηθούν όταν χρειάζεται, ώστε να μαθαίνουμε μαζί σε ζευγάρια ή σε ομάδες (Jakob και Til, Αυστρία· Kristina, Σουηδία).

Προσωπικές εμπειρίες:

Νιώθω πως το σχολείο μου ήθελε να με ενσωματώσει, ενώ άλλα σχολεία δεν ήθελαν. Οι δασκάλα ειδικής αγωγής με βοήθησε πολύ (João, συντονιστής, Πορτογαλία).

Υπάρχουν τόσο θετικές όσο και αρνητικές εμπειρίες με τους δασκάλους και τους συμμαθητές. Μπορεί να σε απομονώσουν ή να σε βοηθήσουν. Το να αισθάνομαι ότι οι άλλοι με βλέπουν ως κάτι «περίεργο» έχει αρνητική επίπτωση στις σπουδές μου (Robert, Ηνωμένο Βασίλειο – Βόρεια Ιρλανδία).

Είναι δύσκολο να πω τι χρειάζομαι, αλλά πρέπει να μάθω να το ζητάω και να το παίρνω (Johannes, Γερμανία).

Όλοι οι δάσκαλοι και οι συμμαθητές μου με βοηθούν και είναι υποστηρικτικοί και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο μου αρέσει να πηγαίνω στο σχολείο (Borbála, Ουγγαρία· Miguel Ângelo, Πορτογαλία).

Θα ήθελα να πω ότι περνάμε υπέροχα στο σχολείο μας, με τους συμμαθητές μας και με τους δασκάλους μας (Γεωργία, Κύπρος).

Το σχολείο μου με προσέχει πολύ και είναι καλά προσαρμοσμένο στις ανάγκες (Primož, Σλοβενία).

Μέτρα στήριξης:

Έχουμε δασκάλους στήριξης (Jakob, Αυστρία· Michaela, Τσεχική Δημοκρατία· Tom, Γερμανία· Kristina, Σουηδία· Matteo, Ιταλία· Dénes, Ουγγαρία).

Οι δάσκαλοι περιμένουν και δίνουν περισσότερο χρόνο αν χρειάζεται σε όσους το ζητούν. Υπάρχει ένας ειδικός χώρος για διάλειμμα, για χαλάρωση (Nakita, Ιρλανδία· Andrea και Isaac, Μάλτα).

Παρέχονται διάφορα υλικά από τους δασκάλους ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών. Παρέχεται επιπλέον χρόνος αν χρειαστεί (Dénes, Ουγγαρία· Maros, Σλοβακία).

Έχω έναν βοηθό στην τάξη που με βοηθά να καταλαβαίνω και μου εξηγεί τα μαθήματα (Mathilde και Thelma, Γαλλία· Jade και Lucas, Βέλγιο – φλαμανδική κοινότητα).

Οργανώνονται προφορικές εξετάσεις αντί για γραπτές εξετάσεις (Jade και Lucas, Βέλγιο – φλαμανδική κοινότητα).

Το σχολείο έχει έναν ειδικό εκτυπωτή Braille για την εκτύπωση όλων των διαγωνισμάτων στη γλώσσα Braille (Georgs, Λετονία).

Υπάρχουν δυνατότητες να χωρίζεται η αίθουσα για να δημιουργούνται πιο αθόρυβοι χώροι (Casper, Δανία).

25–30 μαθητές στην τάξη, θα μπορούσε να είναι λίγο υπερβολικό για τις ανάγκες μου. Μερικές φορές ο διερμηνέας δεν καταλαβαίνει κάτι, αλλά οι φίλοι μου μου εξηγούν τι συμβαίνει (Eelis, Φινλανδία).

Ευαισθητοποίηση:

Νομίζω ότι οι αναπηρίες κάποιες φορές παραμελούνται λίγο. Μιλάμε για αναπηρία χωρίς να γνωρίζουμε την ταλαιπωρία που κρύβει από πίσω η λέξη αυτή. Πρέπει να μπαίνουμε στη θέση τους. Οι άνθρωποι πρέπει να αντιλαμβάνονται και να βοηθούν τα άτομα με αναπηρία να ζουν μια καλύτερη ζωή (Lorenzo, Ιταλία).

Το μήνυμα που θα ήθελα να στείλω είναι ότι τα άτομα που δεν έχουν κάποια αναπηρία αντιλαμβάνονται ότι περιβάλλονται από άτομα με αναπηρίες, θέλουν να τα περιποιούνται, σαν να επρόκειτο για τον αδερφό ή την αδερφή τους (Matteo, Ιταλία).

Η καλύτερη κατανόηση οδηγεί σε λιγότερο εκφοβισμό. Η συντροφικότητα αποτρέπει τον εκφοβισμό (Lillý, Ισλανδία· Elisabeth, Εσθονία).

Δεν πρέπει να γενικεύουμε: αν εκφράσω μια ανάγκη, δεν σημαίνει ότι για όλα τα τυφλά άτομα ισχύει το ίδιο (Τονα, Σουηδία).

Σχήμα 4. Συνέντευξη με τον Darnell With από τις Κάτω Χώρες

5. Να γίνουμε κανονικοί πολίτες

Το πέμπτο μήνυμα – *Να γίνουμε κανονικοί πολίτες* – συνδέεται με την επίδραση της ενταξιακής εκπαίδευσης για την πλήρη ενσωμάτωση στην κοινωνία:

- Είναι σημαντική η ένταξη σε κανονικά σχολεία, για την ενσωμάτωση στην κοινωνία.
- Στόχος είναι να δίνεται σε όλους η δυνατότητα να βρουν τη θέση τους στην κοινωνία.

Οι νέοι εξέφρασαν την άποψη ότι όλοι οι μαθητές πρέπει να μαθαίνουν μαζί ώστε να μπορούν να ζουν μαζί. Δήλωσαν ότι αυτό είναι το πρώτο βήμα στη διαδικασία προς την κοινωνική ένταξη. Όσο πιο νέοι είναι οι μαθητές όταν έρχονται σε επαφή,

τόσο πιο εύκολο θα είναι να μαθαίνουν την αμοιβαία ανοχή και να σέβονται τις διαφορές. Μαθαίνουν από μικρή ηλικία να επικοινωνούν, να καλωσορίζουν και να μοιράζονται διαφορετικές εμπειρίες και να αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα αντί να επικεντρώνονται στις αδυναμίες. Μαθαίνουν στο σχολείο να αντιμετωπίζονται σύμφωνα με αυτό που μπορούν να κάνουν και όχι σύμφωνα με την αναπηρία τους ή με την εμφάνισή τους. Αυτό συνεπάγεται όχι μόνο την ένταξή τους σε εκπαιδευτικά προγράμματα, αλλά και τη συμμετοχή τους σε όλες τις δραστηριότητες αναψυχής. Οι νέοι δήλωσαν ότι μαθαίνοντας μαζί στο σχολείο θα τους βοηθήσει να βρουν τη θέση τους και να ενσωματωθούν στην κοινωνία.

Παραδείγματα αντιπροσώπων

Είναι πολύ σημαντικό για εμάς να ενταχθούμε σε κανονικά σχολεία προκειμένου να ενταχθούμε στην κοινωνία (Andrea και Isaac, Μάλτα· Nathan και Loïse, Ελβετία· Mathilde και Thelma, Γαλλία· Adriana και Mandy, Βέλγιο – γαλλόφωνη κοινότητα· Darnell και Vincent, Κάτω Χώρες· Jade και Lucas, Βέλγιο – φλαμανδική κοινότητα).

Όλοι πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε όλες τις τάξεις και οι δάσκαλοι πρέπει να βοηθήσουν για να γίνει αυτό, ώστε να είναι πολύ πιο εύκολο όταν μπαίνουμε στην αγορά εργασίας (Amund και Helene, Νορβηγία).

Νομίζω πως πρέπει να σπουδάζουμε μαζί. Επειδή στην κοινωνία ζούμε μαζί επίσης. Αν μοιραζόμαστε μια κοινή εκπαίδευση, μαθαίνουμε ήδη πώς να ζούμε μαζί. Είναι άλλωστε κάτι που αποκτούμε για τη ζωή μας. Χάρη σε αυτούς τους πόρους, μαθαίνουμε πώς να είμαστε αυτόνομοι. Στόχος είναι να βρίσκουν όλοι τη θέση τους στην κοινωνία (Adrià, συντονιστής, Ισπανία).

Όλοι πρέπει να επικοινωνούν και να συμμετέχουν και να μοιράζονται εμπειρίες με άλλους ανθρώπους (Paul, Γερμανία).

ΤΕΛΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Τα αποτελέσματα της Ακρόασης και οι *Συστάσεις του Λουξεμβούργου* συνάδουν και συμπληρώνουν τα σχετικά επίσημα ευρωπαϊκά και διεθνή έγγραφα στον τομέα των ειδικών αναγκών και της ενταξιακής εκπαίδευσης.

Τα πέντε μηνύματα απεικονίζουν την περιγραφή από τους νέους της εκπαίδευσης που λαμβάνουν, καθώς και τις συστάσεις τους για βελτίωση. Τα μηνύματα περιγράφουν – με πολύ συγκεκριμένο και πρακτικό τρόπο – ορισμένες έννοιες που εξετάζονται σε πολλές μελέτες σχετικά με την ενταξιακή εκπαίδευση. Οι νέοι επεσήμαναν την ενταξιακή εκπαίδευση ως ένα θέμα που αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και έθεσαν βασικές έννοιες, όπως η κανονικότητα, η ανεκτικότητα, ο σεβασμός και η ιδιότητα του πολίτη, στο επίκεντρο των συζητήσεών τους. Περιέγραψαν επίσης τι σημαίνει για τους ίδιους καθολικός σχεδιασμός, και γιατί η ομαδική διδασκαλία/υποστήριξη, η συνεργατική μάθηση καθώς και τα εξατομικευμένα προγράμματα έχουν θετική επίδραση στην εκπαίδευσή τους.

Οι νέοι μαθητές δήλωσαν ρητά ότι οι φωνές τους πρέπει να ακούγονται σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τους αφορούν. Προκειμένου να επιτευχθεί πραγματική ένταξη, πρέπει να αναληφθούν πραγματικές δράσεις, σε συνεργασία με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές πρέπει να συνεργαστούν για να διασφαλίζουν την ένταξη· οι συμμαθητές θα πρέπει να βοηθούν ο ένας τον άλλο· η κατάρτιση των δασκάλων θα πρέπει να διασφαλίζει ότι θα γνωρίζουν πώς να προσφέρουν την καλύτερη εκπαίδευση για όλους και να υποστηρίζονται αμοιβαία· οι δάσκαλοι στήριξης θα πρέπει να παρέχουν συνδρομή και όχι να κάνουν όλη τη δουλειά στη θέση του μαθητή· και όλα τα μέρη θα πρέπει να επικεντρωθούν στην επίλυση καταστάσεων και να μην ενεργούν σαν να μην υπάρχουν προβλήματα.

Οι αντιπρόσωποι επεσήμαναν ότι, ενώ ανησυχούν για πρακτικές λεπτομέρειες, οι κυριότερες ανησυχίες τους σχετίζονται με νοοτροπίες και με το πώς θα ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις.

Αναγνώρισαν ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι εκπαιδευτικοί και οι συμμαθητές είναι ανεκτικοί και κατανοούν την αναπηρία τους, εφόσον τους έχει δοθεί χρόνος να αντιληφθούν την κατάσταση – πλην ελαχίστων εξαιρέσεων.

Πρέπει να δοθεί έμφαση στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αναπηρίες, ώστε οι άνθρωποι να είναι ενημερωμένοι σχετικά με τις ανάγκες και τα πλεονεκτήματα των ατόμων με αναπηρίες. Είναι σημαντικό να μην υπάρχουν γενικεύσεις. Το γεγονός και μόνο ότι κάτι είναι κατάλληλο για ένα άτομο με αναπηρία δεν συνεπάγεται ότι για όλους τους μαθητές με αναπηρίες ισχύει το ίδιο.

Τέλος, η ένταξη δεν αναφέρεται μόνο σε άτομα με κάποια αναπηρία, αλλά και στην ένταξη των ατόμων με διαφορετικά υπόβαθρα. Ορισμένοι νέοι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι είχαν υποστεί διπλή διάκριση λόγω του ότι είχαν κάποια μορφή αναπηρίας, αλλά και επειδή προέρχονταν από διαφορετική πολιτισμική ομάδα σε σχέση με τους συμμαθητές τους, ή από οικογένειες μεταναστών.

Οι *Συστάσεις του Λουξεμβούργου* παρουσιάστηκαν στο Συμβούλιο Υπουργών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» στις 23 Νοεμβρίου 2015, και στην Επιτροπή Εκπαίδευσης στις 2–3 Δεκεμβρίου 2015, ώστε να εξεταστούν, καθώς και ως βάση για πιθανή περαιτέρω ανάληψη δράσης.

Σχήμα 5. Συμμετέχοντες στην Ευρωπαϊκή Ακρόαση

EL

Γραμματεία:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Τηλ: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Γραφείο Βρυξελλών:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Τηλ: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

